

форми і результати реабілітації, ефективні технології роботи.

Список використаних джерел

1. Грабська І. А. Насильство у подружніх стосунках: зарубіжний досвід досліджень та консультування. *Практична психологія та соціальна робота*. № 9. 1998. 79 с.
2. Джиліген Джеймс. Запобігання насильству. Київ: Сфера. 2004. 271 с.
3. Запобігання і протидія насильству в сім'ї: [методичні рекомендації для соціальних працівників]. Київ: ДЦССМ, 2004. 192 с.
4. Максимова Н. Ю. Конфліктна сім'я потребує допомоги: про психологічні аспекти попередження насильства в таких сім'ях. *Практична психологія та соціальна педагогіка*. № 7. 2004. 149 с.
5. Савчук О. М. Стратегії роботи зі спів залежними жінками, які зазнають насильства в сім'ї. *Практична психологія та соціальна робота*. № 4. 2003. 263 с.

Г.Р. Вороніна, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ

У статті представлено огляд сучасних підходів до профорієнтаційного консультування учнівської молоді у Німеччині. Проаналізовано особливості та пріоритетні напрями досліджуваного процесу для успішної підготовки школярів до ринку праці. Особливу увагу приділено послідовності та системності профорієнтаційних послуг у німецьких закладах освіти.

Ключові слова: профорієнтація, освітній процес, готовність до ринку праці, учнівська молодь, Німеччина.

З огляду на зростаючу важливість навчання впродовж життя все більшої уваги в сучасному суспільстві набувають питання готовності учнівської молоді до ринку праці. У зв'язку з необхідністю якісних профорієнтаційних послуг все більш актуальним стає комплексний підхід до координації діяльності та співпраці ключових стейкхолдерів для покращення узгодженості дій, а також підвищення ефективності та результативності численних профорієнтаційних сервісів.

Для того, щоб молода людина була спроможна керувати власною освітою, ефективно працювати, приймати обґрунтовані рішення щодо подальшої кар'єри, молодь Німеччини має доступ до профорієнтаційно-консультаційних послуг, які безпосередньо пов'язані з майбутнім працевлаштуванням. Рекомендації щодо діяльності, пов'язаної з кар'єрною освітою в Німеччині засновані на вичерпних та загальновизнаних інструкціях,

узгоджених між країнами Європейського Союзу. Вони охоплюють профорієнтацію та консультування на всіх освітніх рівнях, надають оцінку схильностей та компетенцій, пропонують численні ресурси для самоінформування, містять широке коло практичних рішень для якісної підготовки молоді до ринку праці [1].

Кар'єрна освіта та професійна орієнтація є невід'ємною частиною шкільної програми в Німеччині, яка спрямована на підготовку учнів до дорослого життя та успішної реалізації на ринку праці. З метою розвитку м'яких навичок, формування лідерських та управлінських якостей, вдосконалення механізмів пошуку та прийняття практичних рішень, підвищення рівня підготовки до викликів сучасного світу, німецьким школярам пропонують профорієнтаційні послуги у різних форматах. У деяких закладах освіти підготовка до майбутнього працевлаштування є окремим предметом, проте найчастіше кар'єрна освіта стає частиною вивчення інших дисциплін, таких як економіка, соціальні науки, правознавство. Цей процес доповнюється позакласними заходами, які проводяться у співпраці з місцевими організаціями та компаніями.

Навчальна програма з кар'єрної освіти передбачає стажування та відвідування місцевих підприємств, а також найближчих інформаційних кар'єрних центрів, які існують у кожному центрі служби зайнятості населення. Два або три тижні практики на місцевих підприємствах чи в установах, адміністраціях, бізнес або приватних компаніях надають учням старших класів можливість отримати перший досвід роботи та яскраве уявлення про вимоги сучасного ринку праці. Поступове формування та подальше використання паспорту вибору професії (портфоліо) дає змогу кожному учню повідомити потенційних роботодавців про свій досвід роботи чи волонтерську діяльність, пов'язану з побудовою кар'єрою. Зв'язок зі світом праці, а саме партнерство школи та бізнесу працює у рамках національної мережі як добре налагоджений механізм, що підтримує не лише програми обміну досвідом роботи для вчителів і учнів, а й організовує курси підвищення кваліфікації вчителів, допомагає

учням набувати практичного досвіду.

Надання консультаційних послуг у школах Німеччини відбувається на різних етапах шкільної освіти та пропонується у різних формах. Це можуть бути поради щодо подальшої освіти, консультації щодо труднощів у навчанні від шкільної психологічної служби, залучення до шкільної та позашкільної діяльності, що несе профорієнтаційний характер. Питаннями кар'єрної освіти у рамках школи займаються спеціально підготовлені вчителі, соціальні працівники, шкільні психологи та практики з професійної орієнтації від служби зайнятості.

Індивідуальне консультування в школах головним чином зосереджується на виборі типу школи для подальшого навчання, аналізі рівня шкільних досягнень та схильностей до вивчення певних предметів. Особливо важливо воно є для учнів молодших класів, які переходять до закладів середньої освіти і мають прийняти рішення щодо вибору школи. У старших класах середньої школи учні потребують керівництва та професійної орієнтації, пов'язаної з індивідуальними інтересами та здібностями, вибором предметів та академічними можливостями. Шкільні консультації проводяться як для учнів, так і для батьків, які допомагають дітям у прийнятті рішень щодо вибору школи.

У школах Німеччини існує шкільна психологічна служба, яка функціонує за підтримки місцевих громад. Її робота зосереджена на психологічному консультуванні, діагностиці та оцінці потенціальних траєкторій розвитку учнів, а також на покращенні комунікативних навичок та управлінні конфліктами. Такі послуги пропонуються учням різного віку, батькам, вчителям та іншим працівникам шкіл у закладах початкової та середньої освіти. Шкільна психологічна служба укомплектована професійними психологами, які можуть також додатково мати педагогічну освіту.

Забезпечення професійної орієнтації учнівської молоді щодо питань вибору професії, розвитку кар'єри та відповідних освітніх шляхів є також однією з функцій служб зайнятості населення, що зокрема включає

профорієнтаційне консультування школярів. Кар'єрна освіта в середніх школах, як правило, підтримується консультантами з питань кар'єри. Підготовка випускників шкіл до майбутньої професійної діяльності є одним з пріоритетних питань німецької системи освіти. Останні роки співпраця з профконсультантами, які мають досвід у питаннях ринку праці та тісні зв'язки з тренінговими компаніями й роботодавцями, доводить свою ефективність [2].

Місцеві служби зайнятості пропонують послуги з профорієнтаційного супроводу та індивідуального консультування щодо подальшого працевлаштування безпосередньо у закладах освіти. Кар'єрні консультанти пропонують індивідуальні консультації з питань кар'єри для учнів та випускників шкіл як у службі зайнятості, так і безпосередньо у закладах освіти на регулярній основі. Вони організують мотиваційні зустрічі з успішними представниками різних професій, читають лекції з основ бізнесу та підприємництва, запрошують на семінари та майстер-класи щодо правил успішного працевлаштування, а також організують відвідування інформаційних кар'єрних центрів та влаштовують ярмарки вакансій. Крім того, вони підтримують вчителів, які відповідають за шкільне консультування з усіх питань, пов'язаних з професійною орієнтацією та кар'єрною освітою.

Заклади освіти активно співпрацюють з місцевою владою, організаціями роботодавців, профспілками та інші громадськими установами, відділами соціального захисту та молодіжного забезпечення, організаціями для людей з особливими потребами. На місцевому та національній рівнях створюються спеціалізовані молодіжні центри, функціонування яких передбачає кращу підтримку незахищених верств населення та спрямоване на профілактику безробіття молоді.

Служби зайнятості пропонують також низку спеціальних психологічних та медичних послуг, які за необхідності проводять психологічне тестування, оцінку професійними психологами розумових та фізичних здібностей дітей до певних освітніх та професійних шляхів. Ці особливі послуги використовуються за рекомендацією консультантів, зокрема, для підтримки вибору професії та

розвитку кар'єри цільових груп з особливими потребами, наприклад, інвалідів або осіб з уразливих категорій населення.

Значення інформаційних ресурсів про освіту, кар'єру та зайнятість населення в Інтернеті значно зросла з безперервним розвитком комунікаційних технологій, істотно зріс і обсяг відповідного забезпечення. Широкий вибір друкованих та цифрових ресурсів щодо освітніх та кар'єрних можливостей, інформація про ринок праці, а також інструменти самооцінки надаються службами зайнятості населення та є доступними у школах в онлайн та офлайн форматі. Комплексні інтернет-портали щодо вибору закладу освіти чи майбутньої професії містять актуальні бази даних про освітні можливості та професійні перспективи, а також останні розробки профорієнтаційного спрямування для учнів, випускників шкіл, вчителі та батьки.

У результаті проведеного аналізу науково-педагогічних джерел можемо зробити висновок про актуальність досліджуваного питання серед освітян та науковців. Отже, подальше розроблення окресленої тематики надасть можливість ознайомлення із сучасними підходами та дієвими механізмами профорієнтації у міжнародному форматі.

Список використаних джерел

1. International Labour Office (2020). *Global Employment Trends for Youth 2020: Technology and the future of jobs*. Geneva: ILO.
2. The Federal Ministry of Education and Research (2014). *Career Guidance in the Life Course Structures and Services in Germany*. Berlin: National Guidance Forum in Education, Career and Employment.

Л.В. Гончар, м. Київ

РОБОТА З ПЕДАГОГАМИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА У СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті розкрито основні форми й методи, які застосовувались у роботі з педагогами з проблеми формування готовності у юнаків і дівчат до відповідального батьківства. Розглянуто основні етапи проведення роботи з педагогами ЗСО з проблеми формування готовності старшокласників до відповідального батьківства.

Ключові слова: цінностей сімейного життя, педагогічний супровід, бесіди, практикуми, рольові ігри, диспути, «круглі столи», усні журнали, конференції.